

IAPS 1004

VZÁJEMNÉ VZTAHY MEZI BANKOVNÍM DOHLEDEM A EXTERNÍMI AUDITORY

(Tento pokyn je platný)

OBSAH

Úvod	1–7
Odpovědnost představenstva a vedení banky	8–13
Úloha externího auditora banky	14–27
Úloha bankovního dohledu	28–45
Vztah mezi bankovním dohledem a externím auditorem banky	46–55
Další požadavky na rozšíření úlohy externího auditora jako doplňku k činnosti bankovního dohledu	56–67
Potřeba pokračujícího dialogu mezi bankovním dohledem a účetní profesí	68–70

Mezinárodní auditorský pokyn pro praxi IAPS 1004 „Vzájemné vztahy mezi bankovním dohledem a externími auditory“ je nutné chápat v kontextu Předmluvy k mezinárodním standardům pro kontrolu kvality, audit, ověřování a související služby, která stanoví pravidla a rozsah použití těchto pokynů.

Úvod

1. Banky hrají ústřední úlohu v hospodářství. Jsou v nich uloženy úspory veřejnosti, poskytují prostředky na platby za zboží a služby a financují rozvoj podnikání a obchodu. Aby jednotlivé banky mohly tyto funkce vykonávat bezpečně a účinně, musejí mít důvěru veřejnosti a těch, s nimiž obchodují. Stabilita bankovního systému, a to v rámci státu i na mezinárodní úrovni, začala být proto považována za záležitost všeobecného veřejného zájmu. Tento veřejný zájem se odráží ve způsobu, jakým jsou banky v téměř všech státech, na rozdíl od většiny jiných obchodních společností, předmětem oběžného dohledu prováděného ústředními bankami, případně jinými specifickými oficiálními orgány.
2. Účetní závěrka banky rovněž podléhá ověření ze strany externích auditorů. Auditor provádí audit v souladu s příslušnými etickými a auditorskými standardy včetně těch, které vyžadují nezávislost, objektivitu, odbornou způsobilost, přiměřenou péči, přiměřené plánování a dohled. Výrok auditora propůjčuje této účetní závěrce důvěryhodnost, a tím přispívá k upevnění důvěry v bankovní systém.
3. Bankovní činnost se stává složitější jak v rámci státu tak i mezinárodně, a tím vzrůstá i náročnost úlohy bankovního dohledu a externích auditorů. V mnoha ohledech bankovní dohled i auditori stojí před podobnými problémy a stále více jsou jejich úlohy pocítovány jako vzájemně se doplňující. Nejen, že se bankovní dohled ve větší míře spoléhá na výsledky práce auditorů, ale zároveň může dojít i k situaci, kdy se obrací na auditora s žádostí, aby plnil další úkoly v případech, kdy plnění těchto úkolů přispívá ke splnění jeho povinností jako bankovního dohledu. Zároveň externí auditori při plnění svých povinností hledají u bankovního dohledu informace, které jim mohou pomoci efektivněji provádět výkon jejich funkce.
4. Mezinárodní výbor pro auditorskou praxi a Basilejský výbor se shodují v názoru, že větší míra vzájemného pochopení úloh a odpovědností jak bankovního dohledu tak auditorů a, tam kde to je přiměřené, i vzájemná komunikace mezi nimi, zlepšuje efektivnost auditů účetních závěrek bank i bankovního dohledu ve prospěch obou těchto oborů.
5. Úlohy a povinnosti představenstva¹ a vedení banky, externích auditorů banky a bankovního dohledu v různých zemích jsou odvozeny ze zákona, zvyklostí a, v případě externích auditorů, odborné praxe. Smyslem tohoto pokynu není tyto úlohy a povinnosti zpochybňovat nebo měnit. Jejím cílem je spíše poskytnout lepší pochopení povahy úloh hraných představenstvem a vedením banky, auditory banky a bankovním dohledem vzhledem k tomu, že chybné pojetí těchto úloh by mohlo vést k nepřiměřenému spoléhání jedné z těchto stran na práci strany druhé. Tento pokyn usiluje o odstranění případných chybných pojetí a navrhuje, jak by každá strana

¹ Pojmy „představenstvo“ a „vedení“ jsou používány nikoliv k označení právních pojetí, ale spíše k označení dvou rozhodovacích funkcí v rámci banky. V Glosáři pojmů standardů ISA se vedení sestává z vedoucích pracovníků a jiných osob, které rovněž plní funkce vrcholového vedení. Basilejské klíčové zásady odkazují na funkce představenstva, když popisují funkce osob pověřených řízením banky. Zásady uvedené v tomto materiálu mají být uplatňovány v souladu se strukturou řízení podniku (corporate governance) v zemi, v níž banka sídlí. Odkazujeme tímto na dokument Basilejského výboru nazvaný „Zkvalitnění řízení podniku u bankovních organizací“, vydaný v září 1999.

mohla efektivněji využívat práce provedené stranou druhou. V souladu s tím pak tento pokyn:

- (a) definuje primární odpovědnost představenstva a vedení (odstavce 8–13),
 - (b) zkoumá základní rysy úlohy externích auditorů (odstavce 14–27),
 - (c) zkoumá základní rysy úlohy bankovního dohledu (odstavce 28–45),
 - (d) zkoumá vztah mezi bankovním dohledem a auditory banky (odstavce 46–55), a
 - (e) popisuje další způsoby, jak auditoři a účetní profese mohou přispět k procesu dohledu (odstavce 56–70).
6. V září 1997 Basilejský výbor vydal své Klíčové zásady efektivního bankovního dohledu známé jako Basilejské klíčové zásady. Basilejské klíčové zásady (které jsou používány při hodnocení zemí organizacemi jako je Světová banka a Mezinárodní měnový fond) jsou určeny k tomu, aby sloužily jako základní referenční materiál pro efektivní systém dohledu v mezinárodním měřítku a ve všech zemích. Basilejské klíčové zásady byly zohledněny při vypracování tohoto pokynu.
7. Tento pokyn byl vypracován při plném vědomí významných rozdílů, které existují v institucionálních a regulačních rámcích jednotlivých států, zejména pokud jde o účetní standardy, metody dohledu a rozsah, v němž v některých zemích externí auditoři v současné době plní úkoly na žádost bankovního dohledu. V některých zemích mají již bankovní dohled a auditoři mají užší vztah, než jak uvádí tento pokyn. Úprava navrhovaná tímto pokynem nenahrazuje stávající vztahy. Ačkoliv tento pokyn není míněn tak, aby byl normativním předpisem, doufáme, že doporučení, která jsou v něm obsažena, bude možné použít na všechny situace, přestože je zřejmé, že tyto situace budou moci být s jejich pomocí řešeny v některých zemích bezprostředněji na rozdíl od jiných.

Odpovědnost představenstva a vedení banky

8. Primární odpovědnost za vedení bankovní činnosti spočívá na představenstvu banky a na vedení tímto orgánem jmenovaném. Tato odpovědnost znamená, že musí být zajištěno mimo jiné, aby:
- osoby pověřené bankovními úkoly byly dostatečně odborně zdatné a bezúhonné, a aby v klíčových funkcích působili dostatečně zkušené pracovníci,
 - byly zavedeny přiměřené zásady, praktiky a postupy ve vztahu k nejrůznějším činnostem banky a ty aby byly dodržovány; jedná se o:
 - prosazování vysokých etických a odborných standardů,
 - systémy, které přesně zjišťují a měří veškerá významná rizika a přiměřeným způsobem tato rizika monitorují a kontrolují,
 - přiměřené vnitřní kontrolní mechanismy, organizační struktury a účetní postupy,
 - hodnocení kvality aktiv a jejich řádné zachycení a měření,
 - pravidlo „Znej svého zákazníka“, které zabrání tomu, aby banka byla úmyslně nebo neúmyslně využívána kriminálními živly,

- zavedení vhodného kontrolního prostředí zaměřeného na splnění stanovených cílů banky v oblasti výkonnosti, poskytování informací a souladu s předpisy,
 - testování souladu s předpisy a hodnocení efektivnosti vnitřních kontrolních mechanismů ze strany interního auditu,
- byly zavedeny přiměřené informační systémy sloužící vedení,
 - banka měla přiměřené zásady a postupy v oblasti řízení rizik,
 - byly dodržovány zákonné a jiné předpisy včetně opatření týkajících se platební schopnosti a likvidity,
 - zájmy nejen akcionářů, ale i vkladatelů a ostatních věřitelů byly přiměřeně chráněny.
9. Vedení odpovídá za vypracování účetní závěrky v souladu s příslušným rámcem finančního výkaznictví a za zavedení účetních postupů, které zajišťují vedení dokumentace dostačující k doložení údajů uvedených v účetní závěrce. Tato odpovědnost znamená, že je nutné zajistit, aby auditor, který ověřuje účetní závěrku a podává o ní zprávu, měl úplný a neomezený přístup ke všem potřebným informacím, jež mohou významně ovlivnit účetní závěrku a v důsledku toho i příslušnou zprávu auditora, a aby tyto informace obdržel.² Vedení je rovněž odpovědné za poskytnutí veškerých informací orgánům dohledu, na které tyto orgány mají nárok ze zákona nebo na základě předpisu.
10. V mnoha zemích byly vytvořeny výbory pro audit s cílem řešit praktické obtíže, které mohou nastat, když představenstvo plní svůj úkol zajištění existence a udržování přiměřeného vnitřního kontrolního systému. Kromě toho takový výbor posiluje jak vnitřní kontrolní systém tak funkci interního auditu. S cílem posílit efektivnost výboru pro audit by interním i externím auditorům mělo být umožněno zúčastnit se jednání výboru pro audit a měli by k tomu být vybízeni. Pravidelná jednání výboru pro audit s interními i externími auditory pomáhají posilovat nezávislost externích auditorů a důvěryhodnost interních auditorů a pomáhají výboru plnit jeho klíčovou úlohu při posilování řízení podniku. V některých zemích zákony nebo předpisy nařizují, aby se taková jednání konala.
11. Vyžádá-li si to představenstvo nebo příslušný zákon nebo předpisy, vedení odpovídá za zavedení a efektivní plnění funkce interního auditora v bance, která by byla přiměřená velikosti banky a povaze její činnosti. Tato funkce je součástí průběžného sledování vnitřního kontrolního systému, neboť zajišťuje hodnocení přiměřenosti zásad a postupů zavedených bankou a souladu s nimi a jistotu o přiměřenosti, efektivnosti a udržitelnosti řízení rizik, kontrolních postupů a infrastruktury banky nezávisle na osobách s každodenní odpovědností za plnění těchto zásad a postupů. Při plnění svých povinností a odpovědností by vedení mělo přijmout veškerá nezbytná opatření k zajištění průběžné a přiměřené funkce interního auditu.

² V některých zemích je požadováno, aby pobočky zahraničních bank pouze poskytovaly finanční informace (včetně zkrácené účetní závěrky) připravené v souladu se skupinovými účetními strategiemi nebo předpisy daného státu. Na tyto finanční informace se může nebo nemusí vztahovat povinnost provést audit. Pokud obsažený v tomto pokynu se rovněž, v přiměřené a praktické míře, vztahuje na takovéto audity.

12. Aby byla v plné míře efektivní, funkce interního auditu by měla být nezávislá na organizačních činnostech, jejichž audit nebo kontrolu provádí a také by měla být nezávislá na každodenním procesu vnitřní kontroly. Každá činnost a každá divize, dceřiná společnost nebo jiná složka bankovní organizace by měla spadat do rozsahu revize prováděné interním auditem. Odborná způsobilost každého jednotlivého interního auditora a interního auditu jako takového je klíčová pro řádné fungování této složky. Proto by interní audit měl být přiměřeně personálně vybaven pracovníky s přiměřenými dovednostmi a technickou způsobilostí, kteří jsou oprostěni od provozních povinností. Interní audit by měl pravidelně podávat zprávy představenstvu a vedení o výkonnosti vnitřního kontrolního systému a systému řízení rizik a o plnění cílů interního auditu. Vedení by mělo zavést a schválit postup zajišťující, aby doporučení interního auditu byla brána v úvahu a bude-li to vhodné, aby byla zaváděna.
13. Odpovědnost představenstva a vedení není nikterak snížena existencí systému dohledu nad bankami ze strany bankovního dohledu, ani povinností ověřovat účetní závěrku banky externími auditory.

Úloha externího auditora banky

14. Cílem auditu účetní závěrky banky prováděného externím auditorem je umožnit nezávislému auditorovi vyjádřit svůj názor, zda-li je účetní závěrka banky ve všech významných ohledech v souladu s příslušným rámcem finančního výkaznictví. Účetní závěrka obvykle bude vypracována v souladu s rámcem finančního výkaznictví země, v níž banka má své ředitelství³, a v souladu s jakýmkoliv příslušnými předpisy stanovenými regulátory dané země. Rámce finančního výkaznictví se mohou lišit v jednotlivých zemích a režim finančního výkaznictví pro banky v kterékoli dané zemi může být zcela odlišný od režimů uplatňovaných u jiných komerčních subjektů. Výrok auditora k účetní závěrce proto bude vyjádřen způsobem odpovídajícím rámci a předpisům příslušného státu. Je možné, aby se účetní závěrka připravená v souladu s odlišnými rámci a předpisy značně lišila a přitom nadále zůstávala v souladu s požadavky příslušného státu. Z toho důvodu ISA 700 „Zpráva auditora o ověření účetní závěrky“ vyžaduje, aby auditor zjistil, z které země pochází rámec finančního výkaznictví použitý k vypracování účetní závěrky tehdy, když oním rámcem nejsou Mezinárodní účetní standardy.
15. Zpráva auditora je příslušným způsobem adresována tak, jak si to vyžádají okolnosti zakázky, obvykle buď akcionářům nebo představenstvu. Nicméně platí, že zpráva může být dána k dispozici mnoha dalším stranám, jako jsou vkladatelé, jiní věřitelé a pracovníci dohledu. Výrok auditora pomáhá stanovit důvěryhodnost účetní závěrky. Výrok auditora by však neměl být vykládán jako materiál poskytující jistotu ohledně budoucí životaschopnosti banky nebo názor na účinnost či efektivitu, s níž vedení řídilo činnost banky, vzhledem k tomu, že toto není předmětem auditu.
16. Auditor navrhuje auditorské postupy tak, aby snížil na přijatelně nízkou úroveň riziko vydání nepřiměřeného výroku v případě, kdy je účetní závěrka významným způsobem zkreslena. Auditor zhodnotí přirozené riziko vzniku významných nesprávností (přirozené riziko) a riziko toho, že účetní systém a vnitřní kontrolní

³ V některých zemích je výkaznictví v souladu s mezinárodně přijatými účetními standardy, jako jsou ty, které vydává nebo přebírá Rada pro mezinárodní účetní standardy rovněž povoleno.

system včas nezabrání vzniku významných nesprávností nebo je včas nezjistí a neopraví (kontrolní riziko). Auditor zhodnotí kontrolní riziko jako vysoké, pokud nebude schopen zjistit existenci kontrolních mechanismů, které pravděpodobně zabrání významným nesprávnostem, nebo je zjistí a opraví, a pokud neprovede přezkoušení kontrolních mechanismů, které potvrdí hodnocení kontrolního rizika jako nízkého. Na základě zhodnocení přirozeného a kontrolního rizika auditor testy věcné správnosti s cílem snížit celkové auditorské riziko na přijatelně nízkou úroveň.

17. Auditor zváží, jak by mohla být účetní závěrka významným způsobem zkeslena a zváží, zda se vyskytují faktory rizika podvodu, které naznačují možnost podvodného finančního výkaznictví nebo zpronevěry majetku. Auditor navrhne auditorské postupy s cílem snížit na přijatelně nízkou úroveň riziko, že nesprávnosti vyplývající z podvodu či odchylky, které jsou významné pro účetní závěrku jako celek, nebudou zjištěny. ISA 240 „Postup auditorů při posuzování možných podvodů při auditu účetní závěrky“ uvádí faktory rizika podvodu, jejichž přítomnost může auditora upozornit na možnost existence podvodu. V některých zemích je auditor povinen sdělit informaci bankovnímu dohledu v případě, že dojde k závěru, že existuje důkaz, že došlo k podvodu.
18. Při provádění auditu účetní závěrky banky má auditor na paměti, že banky mají následující charakteristické rysy, které je obecně odlišují od většiny jiných komerčních podniků a které auditor zohledňuje při hodnocení úrovně přirozeného rizika:
 - Banky mají v úschově velké množství peněžních hodnot včetně hotovosti a převoditelných instrumentů, jejichž fyzická bezpečnost musí být během převodu a po dobu jejich uložení zajištěna. Rovněž mají v úschově a pod kontrolou převoditelné instrumenty a jiná aktiva, která jsou snadno převoditelná elektronicky. Likvidní charakteristika těchto položek způsobuje, že banky jsou snadno náchylné k zpronevěrám a podvodům. Banky proto potřebují zavést formální provozní postupy, jasně vymezit rozsah rozhodování jednotlivců a zavést přísný systém vnitřní kontroly.
 - Banky se často podílejí na transakcích, které jsou zahájeny v rámci jedné jurisdikce, registrovány v rámci jiné jurisdikce a řízeny v rámci další jurisdikce.
 - Provozují činnost při použití vysokého koeficientu zadlužení (to znamená, že poměr kapitálu k celkovému objemu majetku je nízký), což zvyšuje náchylnost bank podléhat negativním ekonomickým jevům a zvyšuje riziko jejich selhání.
 - Mají aktiva, jejichž hodnota se může rychle měnit a jejichž hodnotu je často obtížné stanovit. V důsledku toho může mít relativně malý pokles hodnoty aktiv významný dopad na jejich kapitál a potenciálně na jejich předpisy požadovanou platební schopnost.
 - Obvykle odvozují značný objem svého financování z krátkodobých vkladů (ať již pojištěných nebo nepojištěných). Ztráta důvěry vkladatelů v platební schopnost banky může rychle vyústit v krizi likvidity.
 - Mají fiduciární povinnosti v souvislosti s aktivy, která mají v držení a která patří jiným osobám. Tím mohou vzniknout závazky vyplývající ze ztráty důvěry. Banky proto musí stanovit provozní postupy a vnitřní kontrolní

mechanismy s cílem zajistit, aby zacházely s takovýmito aktivy pouze v souladu s podmínkami, za nichž byla aktiva na banku převedena.

- Banky provádějí velký objem různých transakcí, jejichž hodnota může být významná. Z toho nutně plyne potřeba složitého účetního systému a vnitřního kontrolního systému a široké využití informačních technologií (IT).
 - Banky zpravidla provozují síť územně rozmístěných poboček a jednatelství. To s sebou nezbytně nese větší míru decentralizace pravomoci a rozptýlení účetních a kontrolních funkcí s následnými potížemi při dodržování jednotné provozní praxe a účetních systémů, a to obzvláště v případech, kdy síť poboček překračuje hranice států.
 - Transakce mohou být často iniciovány a dokončeny přímo zákazníkem bez jakéhokoli zásahu ze strany zaměstnanců banky, například po Internetu nebo prostřednictvím bankomatů (ATM).
 - Banky často přijímají významné závazky bez jakéhokoli počátečního převodu peněžních prostředků s výjimkou případů platby poplatků. Tyto závazky mohou být evidovány pouze pomocí interních účetních zápisů. V důsledku toho lze jejich existenci pouze obtížně zjistit.
 - Banky jsou regulovány státními úřady, jejichž regulativní požadavky často ovlivňují účetní zásady, kterými se banky řídí. Nedodržování regulativních požadavků, např. požadavků v oblasti kapitálové přiměřenosti, by mohlo mít dopady na účetní závěrku banky nebo na údaje v ní uvedené.
 - Vztahy auditora, asistentů nebo auditorské firmy se zákazníkem-bankou mohou ovlivnit nezávislost auditora způsobem, kterým by vztahy se zákazníkem, který by představoval jiný typ organizace, než je banka, jeho nezávislost neovlivnily.
 - Obecně mají exkluzivní přístup ke zúčtovacím a vypořádacím systémům pro převody šeků a finančních prostředků, k devizovým transakcím, atd. Jsou integrální součástí anebo jsou propojeny s národními a mezinárodními systémy vypořádání a v důsledku toho by mohly představovat systémové riziko pro státy, na jejichž území provozují svou činnost.
 - Mohou vydávat a obchodovat složité finanční instrumenty, z nichž některé mohou být v účetní závěrce vykazovány v reálných hodnotách. Musejí proto zavést přiměřené postupy oceňování a řízení rizika. Efektivnost těchto postupů závisí na přiměřenosti zvolených metodik a matematických modelů, přístupu k spolehlivým současným i historickým informacím o trhu a na dodržování integrity údajů.
19. Podrobné ověření všech bankovních operací by bylo nejen velmi časově náročné a drahé, ale i obtížně proveditelné. Základem auditorova ověřování je proto hodnocení přirozeného rizika vzniku významných nesprávností, hodnocení kontrolního rizika a testování vnitřního kontrolního systému určeného k zabránění nebo zjištění a nápravy případů významných nesprávností a namátkové provádění testů věcné správnosti. Tyto postupy zahrnují jedno nebo více z následujících: inspekce, pozorování, dotazování a konfirmace, přepočítání a analytické postupy. Auditor se zaměřuje především na návratnost a v důsledku toho účetní hodnotu úvěrů, investic a

jiných aktiv vykázaných v účetní závěrce a na zjištění všech významných a potenciaálních závazků a pasiv a na jejich přiměřené vykázení v účetní závěrce.

20. Přestože externí auditor nese výhradní odpovědnost za svou zprávu a stanovení povahy, časového naplánování a rozsahu auditorských postupů, může mu být při ověřování účetní závěrky práce interního auditora v mnohém užitečná. Auditor tedy v rámci své práce hodnotí činnost interního auditu, domnívá-li se, že to bude významné pro určení druhu auditorských postupů, pro jejich časové naplánování a stanovení jejich rozsahu.
21. ISA 610 „Posuzování práce interního auditu“ vyžaduje od externích auditorů, aby vzali v úvahu činnost interních auditorů a jejich případný vliv na povahu, časové naplánování a rozsah postupů uplatňovaných externím auditorem. Externí auditor zvažuje organizační stav interního auditu, rozsah jeho působení, technickou způsobilost jeho jednotlivých členů a odbornou péči, s níž svou činnost provádějí.
22. Úsudek je součástí auditorovy práce. Auditor používá odborný úsudek v oblastech jako:
 - hodnocení přirozeného a kontrolního rizika a rizika vzniku významných nesprávností v důsledku podvodu a odchylky,
 - rozhodování o povaze, časovém naplánování a rozsahu auditorských postupů,
 - hodnocení výsledků těchto postupů, a
 - posuzování přiměřenosti úsudků a odhadů použitých vedením při vypracování účetní závěrky.
23. Externí auditor plánuje a vede audit tak, aby získal dostatečnou jistotu, že odhalí nesprávnosti v účetní závěrce banky, které ať jednotlivě či v úhrnu mohou být významné pro finanční údaje uvedené v této závěrce. Zhodnocení toho, co je významné, je předmětem auditorova odborného úsudku, a je ovlivněno ekonomickými rozhodnutími, která uživatelé účetní závěrky banky přijmou na základě této účetní závěrky. Auditor posuzuje významnost jak všeobecně na úrovni účetní závěrky, tak i ve vztahu k jednotlivým zůstatkům na účtech, třídám transakcí a zveřejněným údajům. Významnost může být též ovlivněna jinými faktory, jako jsou právní a regulační požadavky a faktory souvisejícími s jednotlivými zůstatky v účetní závěrce a vztahy mezi nimi. Proces může vyústit v uplatnění různých úrovní významnosti v závislosti na tom kterém aspektu účetní závěrky, který je brán v úvahu. Analogicky se může lišit úroveň významnosti používaná auditorem při vypracování zprávy auditora k účetní závěrce banky od úrovně používané při vypracování zvláštních zpráv pro bankovní dohled. Toto téma je podrobněji pojednáno v ISA 320 „Významnost z hlediska auditu“.
24. Při utváření názoru na účetní závěrku auditor provádí postupy, jejichž cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka byla ve všech významných ohledech sestavena v souladu s příslušným rámcem finančního výkaznictví. Audit nezaručuje odhalení všech významných nesprávností vzhledem k uplatnění takových faktorů, jako je použití úsudku, testování, přirozené omezení vnitřní kontroly a skutečností, že většina důkazů, které má auditor k dispozici, je subjektivní povahy nikoliv objektivně doložitelná. Riziko neodhalení významné nesprávnosti údaje pramenícího z podvodu, je větší než riziko neodhalení významného zkreslení údaje způsobeného

odchylkou, jelikož podvod může s sebou nést rafinované a pečlivě organizované machinace sloužící k jeho zamaskování jako je např. padělání, úmyslné nezaznamenání operací či úmyslné nepravdivé prohlášení učiněné auditorovi. Takové pokusy o zamaskování mohou být ještě hůře zjištělné, jsou-li doprovázeny tajnou dohodou. Dále pak platí, že riziko toho, že auditor neodhalí významné zkresení vyplývající z podvodu na straně vedení je vyšší, než riziko v případě podvodu na straně zaměstnance, neboť představenstva a vedení jsou obvykle v postavení, které předpokládá jejich bezúhonnost a umožňuje jim vyhnout se formálně zavedeným kontrolním postupům. Auditor proto plánuje a provádí audit s profesionálním skepticizmem a s vědomím, že se mohou vyskytnout určité okolnosti, které způsobí, že účetní závěrka bude významným způsobem zkrasena.

25. Zjistí-li auditor v účetní závěrce jako celku nesprávnost významnou z hlediska účetní závěrky jako celku, včetně aplikace nevhodných účetních postupů nebo ocenění aktiv či neuvedení nějaké základní informace, požádá vedení, aby účetní závěrku upravilo s cílem nesprávnost napravit. Pokud vedení odmítne nesprávnost opravit, auditor vydá k účetní závěrce výrok s výhradou nebo záporný výrok. Takový výrok by mohl mít vážný dopad na důvěryhodnost i stabilitu banky, a vedení banky proto obvykle podnikne potřebné kroky, aby se takové situaci vyhnulo. Auditor rovněž vydá výrok s výhradou nebo odmítne výrok vydat, pokud vedení auditorovi neposkytne veškeré požadované informace nebo vysvětlení.
26. Jako doplněk, nikoli však nezbytně jako nedílná součást auditu, auditor obvykle sděluje vedení určité informace. Tyto informace většinou obsahují poznámky k různým skutečnostem jako jsou významné nedostatky ve vnitřním kontrolním systému či nesprávnosti, které auditor v průběhu auditu zaznamená, ale která ho neopravňují k tomu, aby vydal modifikovanou zprávu auditora (ať již proto, že byly provedeny dodatečné postupy u příslušného kontrolního mechanismu, které tuto slabou stránku v kontrole vykompenzovaly, nebo proto že nesprávnosti byly v účetní závěrce opraveny nebo jsou v kontextu, v němž se vyskytují, nevýznamné). Auditor rovněž sdělí záležitosti týkající se řízení tým, kteří mají řízení banky na starosti. V některých zemích auditor rovněž předkládá, buď na základě statutárního požadavku nebo obvyklé praxe, nezkrácenou zprávu (long form report) pro vedení nebo bankovní dohled ohledně konkrétních záležitostí, jako je složení zůstatků na účtech nebo úvěrového portfolia, likvidita a výnosy, finanční ukazatelé, průměrnost vnitřních kontrolních systémů, analýza bankovních rizik nebo soulad s právními požadavky či požadavky v oblasti dohledu.
27. V některých zemích se od auditora požaduje, aby bezodkladně hlásil bankovnímu dohledu veškeré skutečnosti nebo rozhodnutí, které mohou:
 - představovat významné porušení zákonů nebo předpisů,
 - ovlivnit schopnost banky pokračovat v činnosti na základě předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky,
 - vést k vydání modifikované zprávy auditora.

Úloha bankovního dohledu

28. Hlavní úlohou obezřetného bankovního dohledu je zachovat stabilitu a důvěru ve finanční systém a snižovat tak riziko ztráty pro vkladatele a jiné věřitele. Kromě toho

je dohled rovněž často zaměřen na ověření souladu se zákony a předpisy, jimiž se banky a jejich činnosti řídí. Tento pokyn se nicméně zaměřuje na aspekt obezřetnosti vyplývající z úlohy bankovního dohledu.

29. Bankovní dohled je založen na systému udělování licence, který umožňuje pracovníkům dohledu určit soubor, nad nímž má být dohled vykonáván, a řídit vstup do bankovního systému. Pro kvalifikování se a udržení si povolení působit jako banka, subjekty musejí dodržet jisté obezřetné požadavky. Tyto požadavky se mohou v jednotlivých zemích lišit, pokud jde o jejich přesnou specifikaci, některé mohou být úzce definovány předpisem a jiné mohou být vymezeny obecněji, což umožňuje orgánu dohledu jistou míru subjektivního posouzení při jejich výkladu. Nicméně následující základní náležitosti povolení působit jako banka se obvykle vyskytují u většiny systémů dohledu:
 - Banka musí mít vhodné akcionáře a členy představenstva (tímto je míněna bezúhonnost a postavení v obchodním společenství i finanční síla všech hlavních akcionářů);
 - Vedení banky musí být poctivé a důvěryhodné a musí disponovat vhodnými dovednostmi a zkušenostmi, které jí umožní provozovat banku spolehlivým a obezřetným způsobem;
 - Organizace a vnitřní kontrola banky musí být v souladu s jejími podnikatelskými záměry a strategiemi;
 - Banka by měla mít právní strukturu odpovídající její provozní struktuře;
 - Banka musí mít přiměřený kapitál, který jí umožní odolat přirozeným rizikům vyplývajícím z povahy a rozsahu jejího podnikání;
 - Banka musí mít dostatečnou likviditu, která jí umožní vyrovnat se s odlivem finančních prostředků.
30. Předpisy často uvádějí další a podrobnější požadavky včetně minimálních číselných ukazatelů pro kapitálovou přiměřenost a likviditu banky. Ať již je přesná podoba předpisů jakákoliv, jejich cílem je stanovit podmínky zajištění toho, aby banka prováděla svou obchodní činnost obezřetně a měla přiměřené finanční zdroje, aby mohla překonávat negativní okolnosti a chránila vkladatele před ztrátou.
31. Kromě udělování licencí novým bankám, většina bankovních dohledů má pravomoc přezkoumat a odmítnout jakýkoliv návrh převodu významného majetkového a kontrolního podílu ve stávajících bankách na jiné strany.
32. Průběžný bankovní dohled je za běžných okolností prováděn na základě doporučení a rad. Bankovní dohled má však k dispozici možnost uchýlit se k právním prostředkům s cílem zajistit včasnou nápravnou akci, pokud banka nesplní požadavky kladené na obezřetnost, dojde-li k porušení zákonů nebo předpisů, nebo když vkladatelům hrozí významné riziko vzniku ztráty. Za extrémních okolností může mít dohled právo odejmout bankovní licenci.
33. Jedním ze základů obezřetného dohledu je kapitálová přiměřenost. Ve většině zemí existují požadavky na minimální výši kapitálu pro založení nových bank a testy kapitálové přiměřenosti jsou pravidelnou součástí průběžného dohledu. V poradenském materiálu nazvaném „Nová basilejská kapitálová dohoda“ vydaném Basilejským výborem v lednu 2001. Basilejský výbor navrhuje rámec kapitálové

přiměřenosti na základě následujících tří vzájemně se doplňujících pilířů: požadavky na minimální výši kapitálu, proces přezkoušení ze strany dohledu a pravidla chování na trhu.

- První pilíř definuje požadavky na minimální výši kapitálu ve třech obecných kategoriích rizik: úvěrové riziko, tržní riziko a operační riziko.
 - Druhý pilíř, proces přezkoušení ze strany dohledu, spoléhá na následující zásady. Banky musejí být dostatečně solventní ve vztahu ke svému rizikovému profilu a dohled musí mít schopnost požadovat od bank, aby udržely kapitál nad minimem. Banky by měly interně a průběžně hodnotit svou kapitálovou přiměřenost na základě svého současného a budoucího rizikového profilu a dohled by měl přezkoumávat vnitřní postupy banky v oblasti hodnocení kapitálové přiměřenosti. Nakonec pak dohled musí zasáhnout včas, zohlednit relativně nelikvidní povahu většiny aktiv banky a omezené možnosti, které má většina bank při rychlém získávání kapitálu.
 - Třetí pilíř, pravidla chování na trhu, posiluje úlohu účastníků trhu při podporování bank, aby zachovávaly přiměřenou úroveň kapitálu. V tomto ohledu banky musejí zveřejňovat kvantitativní a kvalitativní informace o svém kapitálovém a rizikovém profilu.
34. Bankám hrozí velké množství různých rizik. Dohled monitoruje a může omezit rozsah bankovních rizik, jako je úvěrové riziko, tržní riziko (včetně úrokového a devizového rizika), riziko likvidity a financování, operační riziko, právní riziko a riziko ztráty dobré pověsti. Ve vzrůstající míře se dohled pokouší vyvinout systémy měření, které zachytí rozsah v němž je banka vystavena konkrétním rizikům (například rizika spojená s derivátovými finančními instrumenty). Tyto systémy často tvoří základ konkrétních kontrolních mechanismů nebo limitů nejrůznějších kategorií rizika.
35. Nejvýznamnějším z bankovních rizik, pokud jde o zkušenosti se ztrátou v minulosti, je riziko, že zákazník nebo protistrana neuhradí závazek v plné hodnotě buď v době splatnosti anebo v kterémkoliv následném období (někdy se hovoří o úvěrovém riziku). Není úlohou bankovního dohledu řídit úvěrové strategie bank, avšak dohled si musí být jistý, že banka uplatňuje spolehlivý systém řízení úvěrového rizika. Dohled rovněž hodnotí efektivnost bankovních zásad a praktik uplatňovaných při hodnocení kvality úvěru. Dohled se ujišťuje, že použité metody a úsudky vedení při výpočtu opravných položek a rezerv vytvoří souhrnnou částku, která bude adekvátní v tom smyslu, že bude schopna vstřebat odhadované úvěrové ztráty, a to včas, a v souladu s danými zásadami a postupy. Kromě toho dohled rovněž usiluje o to zajistit, aby úvěrové riziko bylo adekvátním způsobem diverzifikováno prostřednictvím limitů na angažovanosti, ať již pokud jde o jednotlivé vypůjčovatele, průmyslová nebo komerční odvětví nebo konkrétní země či hospodářské regiony.
36. Ačkoliv je obtížné ji hodnotit, kvalita úvěrů a ostatních aktiv banky je jedním z nejvýznamnějších faktorů určujících finanční situaci banky. V souvislosti s tím má přesné a obezřetné ocenění aktiv veliký význam pro dohled, protože má přímý dopad na stanovení vykazované výše kapitálu banky. Jak již bylo naznačeno, kapitál je často dohledem používán jako standard, podle kterého jsou měřena nebo omezována rizika. Zatímco řádné ocenění aktiv je jednou z primárních odpovědností vedení, proces ocenění často zahrnuje značnou míru úsudku. Obecně platí, že pokud dohled

neprovede své vlastní hodnocení tohoto procesu s cílem stanovit jeho správnost a soulad s deklarovanými zásadami a postupy, dohled se ve velké míře spolehne na úsudek vedení týkající se řádného ocenění aktiv a na skutečnost, že ocenění, která se objeví v účetní závěrce, byla podrobena auditu.

37. Dohled přikládá značný význam potřebě toho, aby banky měly zavedeny vnitřní kontrolní mechanismy, které jsou přiměřené povaze, rozsahu a míře jejich obchodní činnosti. Účelem vnitřních kontrolních mechanismů je asistovat při dosažení cíle vedení, kterým je zajištění, v co nejsnadněji uskutečnitelné míře, řádného a efektivního provádění své obchodní činnosti včetně dodržování strategií vedení, zabezpečení aktiv, předcházení a zjišťování podvodů nebo odchylek, zajištění přesnosti a úplnosti účetních záznamů a včasné přípravy spolehlivých finančních informací.
38. Vývoj složitých a výkonných systémů zpracování dat v reálném čase značně zlepšil možnosti kontroly, ale zároveň přinesl další rizika plynoucí z možného selhání a zneužití výpočetní techniky. Zavedení obchodování prostřednictvím Internetu (e-commerce) rovněž vedlo ke vzniku významných nových rizik a vyžaduje tedy vytvoření dalších kontrolních mechanismů.
39. Bankovní dohled má zájem na tom, aby kvalita vedení odpovídala povaze a rozsahu podnikání. V regulačních prostředích, v nichž jsou pravidelně prováděny dohlídky na místě, mají inspektoři bankovního dohledu příležitost zaznamenat projevy nedostatků na straně vedení. Jinde inspektor dohledu běžně provádí pravidelné pohovory s vedením a využívá i další příležitosti ke kontaktům. Ať je již povaha regulačního prostředí jakákoliv, inspektor dohledu se snaží využít tyto příležitosti k tomu, aby porozuměl podnikatelským záměrům a strategiím vedení a tomu, jak vedení očekává, že jejich splnění dosáhne. Obdobně se inspektor bankovního dohledu snaží odhalit, zda je banka řádným způsobem vybavena k provádění svých funkcí, z hlediska dovedností a kompetentností svých zaměstnanců, i po stránce jejího materiálního a technického vybavení. Informace získané na základě těchto kontaktů s vedením pomáhají inspektorovi bankovního dohledu vytvořit si názor na kompetentnost vedení.
40. Efektivní dohled vyžaduje shromažďování a analýzu informací o bankách, nad nimiž je vykonáván dohled. Dohled například shromažďuje, podrobuje rozboru a analýze hlášení o obezřetném podnikání a statistické výkazy bank. K nim patří základní účetní závěrka i pomocné tabulky, které poskytují větší úroveň detailu. Tyto zprávy jsou využívány ke kontrole dodržování jistých požadavků na obezřetnost a rovněž poskytují podklad pro pohovor s vedením banky. Sledováním na dálku lze často identifikovat potenciální problémy, zejména v období mezi dohlídkami na místě, a tak poskytnout včasné zjištění a pobídnutí k nápravné akci dříve, než se problémy stanou vážnějšími.
41. Dohled musí mít prostředky k ověření informací, které obdrží buď prostřednictvím dohlídek na místě nebo využitím externích auditorů. Práce na místě, ať již je prováděna vlastními pracovníky bankovního dohledu nebo je dohledem objednána, avšak provedena externími auditory, je strukturována tak, aby poskytla nezávislé ověření toho, zda v jednotlivých bankách existuje přiměřený vnitřní kontrolní systém, který splňuje specifická kritéria stanovená dohledem, a zda informace poskytované bankami jsou spolehlivé.

42. S cílem zvýšit své porozumění řízení podniku a systému provozu banky se některé orgány dohledu pravidelně scházejí s auditorským výborem banky nebo s jejím představenstvem. To dává výboru pro audit nebo představenstvu příležitost prodiskutovat veškeré obavy, které mohou mít ohledně řízení banky a to umožní dohledu utvořit si názor na efektivnost výboru pro audit.
43. Bankovní dohled má zájem na zajištění toho, aby všechna práce provedená externími auditory byla prováděna auditory, kteří:
- mají řádné oprávnění a dobré jméno,
 - mají příslušné odborné zkušenosti a kompetentnost,
 - podléhají programu zajištění kvality,
 - jsou nezávislí ve skutečnosti i zjevně na auditované bance,
 - jsou objektivní a nestranní, a
 - jsou v souladu s jakýmkoliv jinými příslušnými etickými požadavky⁴.
44. V některých zemích má bankovní dohled statutární pravomoc v souvislosti s jmenováním externích auditorů, jako je právo schvalovat nebo odvolat a právo objednávat nezávislý audit. Smyslem těchto pravomocí je zajistit, aby auditori, které banky jmenovaly, měli zkušenosti, zdroje a dovednosti pro dané okolnosti nezbytné. Tam, kde není žádný zřejmý důvod externího auditora vyměnit, dohled běžně prošetřuje okolnosti, které způsobily, že banka auditora opětovně nejmenovala.
45. Dohled má jasný zájem na zajištění vysokých standardů auditu bank. Navíc je pak významným zájmem dohledu nezávislost auditora, který provádí audit banky, zejména tehdy, když auditor rovněž bance poskytuje jisté typy neauditorských služeb. Dohled proto usiluje o udržení úzkého kontaktu s národními odbornými auditorskými orgány s cílem zaměřit se na otázky, které jsou společným zájmem obou stran.

⁴ Auditor musí být v souladu s příslušnými národními etickými standardy a Etickým kodexem odborných účetních, vydaným Mezinárodní federací účetních (Kodex).

Vztah mezi bankovním dohledem a externím auditorem

46. Zájmy bankovního dohledu a externího auditora se v mnoha ohledech doplňují, třebaže jejich zaměření je rozdílné.
- Bankovní dohled má především zájem na zachování stability bankovního systému a o podporu bezpečnosti a spolehlivosti jednotlivých bank s cílem ochránit zájmy vkladatelů. Z toho důvodu dohled sleduje současnou a budoucí životaschopnost banky a používá její účetní závěrku jako pomůcku při hodnocení její situace a výkonnosti. Na druhé straně se auditor ve své zprávě, obvykle adresované buď akcionářům nebo představenstvu banky, vyjadřuje k účetní závěrce banky. Auditor přitom zvažuje přiměřenost, s níž vedení pracuje na základě předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky. Auditor zvažuje období hodnocení uplatňované vedením, když je toto období kratší než 12 měsíců od rozvahového dne, žádá vedení o prodloužení období hodnocení alespoň na 12 měsíců od rozvahového dne. Jestliže vedení tak odmítne učinit, ISA 570 „Předpoklad nepřetržitého trvání účetní jednotky“ vyžaduje, aby auditor zvážil potřebu modifikovat zprávu v důsledku omezení auditorovy práce. Auditor se rovněž dotazuje vedení na znalost událostí nebo podmínek mimo období hodnocení uplatňované vedením, které mohou významným způsobem zpochybnit schopnost banky pokračovat v činnosti na základě předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky.
 - Bankovní dohled má zájem o udržování spolehlivého vnitřního kontrolního systému jako základu bezpečného a obezřetného řízení bankovní činnosti. Auditor se ve většině případů zabývá hodnocením vnitřního řídicího a kontrolního systému, aby mohl určit, nakolik se může při plánování a vykonávání auditu na systém spolehnout.
 - Bankovní dohled se musí ujistit, že každá banka vede přiměřené záznamy vypracované v souladu s danými účetními zásadami a praxí, které umožní dohledu zhodnotit finanční situaci banky a ziskovost její obchodní činnosti, a to že banka pravidelně vydává nebo dává k dispozici účetní závěrku, která přiměřeným způsobem odráží její situaci. Auditor se zajímá o to, zda jsou vedeny přiměřené a dostatečně spolehlivé účetní záznamy, které umožní jednotce vypracovat účetní závěrku, která neobsahuje významná zkreslení a tak umožňuje auditorovi vydat výrok ohledně této účetní závěrky.
47. Je proto třeba, pracuje-li bankovní dohled během své činnosti s ověřenou účetní závěrkou, aby bral v úvahu následující faktory:
- potřeby dohledu nejsou zpravidla primárním účelem, pro který byla tato účetní závěrka vypracována,
 - audit v souladu se standardy ISA má poskytnout přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významná zkreslení,
 - význam účetních zásad coby rámce finančního výkaznictví použitých při přípravě účetní závěrky vyžaduje při jejich aplikaci uplatnění úsudku a může u jistých zásad a jejich aplikace umožňovat též výběr,
 - účetní závěrka zahrnuje informace založené na úsudku a odhadech vedení, které jsou auditorem posouzeny,

- finanční situace banky mohla být ovlivněna událostmi po datu účetní závěrky,
 - s přihlédnutím k rozdílným účelům, pro něž je vnitřní kontrolní systém hodnocen a posuzován bankovním dohledem a auditorem, nemůže bankovní dohled předpokládat, že auditorovo posouzení vnitřního kontrolního systému pro účely auditu bude stejně tak vyhovovat účelům, pro něž hodnocení potřebuje bankovní dohled, a
 - kontrolní mechanismy a účetní zásady, které auditor posuzuje, nemusejí být těmi, které banka užívá při přípravě informací pro bankovní dohled.
48. Přesto existuje mnoho oblastí, v nichž může být spolupráce bankovního dohledu a auditora vzájemně prospěšná. Sdělení auditorů a jiné zprávy předkládané vedení mohou bankovnímu dohledu poskytovat cenný náhled na nejrůznější aspekty činnosti banky. Praxí v mnoha zemích je, že takovéto zprávy jsou dávány bankovnímu dohledu k dispozici.
49. Obdobně mohou auditori na základě informací od bankovního dohledu získat užitečný náhled. V případě dohlídky ze strany dohledu nebo pohovoru s vedením, jsou závěry z dohlídky nebo pohovoru obvykle sdělovány bance. Tato sdělení mohou být pro auditory užitečná vzhledem tomu, že poskytují nezávislé hodnocení významných oblastí, jako je přiměřenost rezerv na ztráty z úvěrů, a zaměřují pozornost na konkrétní oblasti zájmu dohledu. Orgány dohledu mohou rovněž vypracovat jisté neformální obezřetné ukazatele nebo standardy, které jsou dány k dispozici bankám a které mohou pomoci auditorům při provádění analytických postupů.
50. Při komunikaci s vedením banky si bankovní dohled i auditori uvědomují výhody plynoucí pro obě strany pramenící ze znalosti záležitostí, jež jsou předmětem komunikace. Je tudíž prospěšné vést komunikaci této povahy písemně, aby tak tvořila součást bankovních záznamů, k nimž by měla mít přístup i druhá strana.
51. Aby byly chráněny zájmy obou stran týkající se důvěrnosti informací získaných při výkonu jejich funkcí, je běžné že, když nastane potřeba navázat kontakty mezi bankovním dohledem a auditorem, je jim vedení banky rovněž přítomno nebo je o nich alespoň informováno. Doporučuje se, aby byla přijata včasná a přiměřená opatření, aby externí auditori nemohli být činěni odpovědnými za to, že v dobré víře zpřístupnili orgánům dohledu informace v souladu s příslušnými zákony a předpisy. Tato opatření mohou mít formu legálních iniciativ nebo mohou představovat vzájemnou dohodu mezi bankou, jejím vedením, externím auditorem a dohledem. Toto platí zejména tehdy, kdy by přítomnost vedení ohrozila průběh diskuse, například tehdy, když se auditor domnívá, že vedení se podílí na podvodném jednání.
52. ISA 260 „Předávání informací o záležitostech auditu osobám pověřeným řízením účetní jednotky“ označuje záležitosti zajímavé z pohledu řízení a vyžaduje od auditorů, aby tyto záležitosti sdělili včas těm, kdo jsou pověřeni řízením⁵. Záležitosti

⁵ Obvykle k těmto záležitostem patří:

- všeobecný přístup a celkový rozsah auditu včetně veškerých očekávaných omezení auditu nebo jakýchkoliv dodatečných požadavků,
- výběr nebo změny významných účetních zásad a praktik, které mají nebo by mohly mít významný dopad na účetní závěrku jednotky,
- potenciální dopad jakýchkoliv významných rizik, jako je např. nevyřešený soudní spor, které je potřeba uvést v účetní závěrce,

týkající se auditu zajímavé z hlediska řízení zahrnují pouze takové záležitosti, které auditori zaznamenají v důsledku provádění auditu. V případě provádění auditu v souladu se standardy ISA se od auditora nepožaduje, aby navrhl postupy za specifickým účelem určení záležitostí zajímavých z hlediska řízení. Určité auditorské záležitosti zajímavé z hlediska řízení budou pravděpodobně zajímavé pro bankovní dohled, zejména tam, kde tyto záležitosti mohou vyžadovat rychlou reakci ze strany dohledu. Když si to vyžádá dohled, právní nebo regulační rámec nebo formální dohoda nebo protokol, auditor včas takové záležitosti bankovnímu dohledu sdělí. V situacích, kdy neexistují žádné takové požadavky, dohody nebo protokoly, auditor nabízí vedení banky nebo ty, kdo jsou pověřeni řízením, aby sdělili včas záležitosti, které dle auditorova úsudku, mohou bankovní dohled naléhavě zajímat⁶. Dále pak, i tehdy, když neexistuje žádný takový požadavek, auditor zváží sdělení těchto záležitostí bankovnímu dohledu, když vedení nebo ti, kdo jsou pověřeni řízením, tak neučiní. Za takových okolností auditor zváží, zda zákon poskytuje auditorovi ochranu, dojde-li k takovému sdělení.

53. Následují příklady typů dalších záležitostí, které může auditor zaznamenat a které mohou od bankovního dohledu vyžadovat provedení rychlé akce:

- informace, které naznačují, že došlo k nesplnění jednoho z požadavků pro bankovní licenci,
- vážný konflikt mezi rozhodovacími orgány nebo neočekávaná rezignace manažera v klíčové funkci,
- informace, které mohou naznačovat významné porušení zákonů a předpisů nebo stanov, ustavující listiny nebo interních předpisů banky,
- záměr auditora rezignovat nebo odvolání auditora z funkce auditora banky, a
- významné negativní změny rizik v obchodní činnosti banky a případné rozšíření rizik.

V mnoha případech auditor rovněž sděluje tyto záležitosti těm, kdo jsou pověřeni řízením.

-
- auditorské úpravy, ať již zaznamenané subjektem či nikoliv, které mají nebo by mohly mít významný dopad na účetní závěrku jednotky,
 - významné nejistoty ve vztahu k událostem a podmínkám, které mohou významným způsobem zpochybnit schopnost jednotky pokračovat v činnosti na základě předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky,
 - neshody s vedením ohledně záležitostí, které by jednotlivě nebo v úhrnu mohly být významné pro účetní závěrku jednotky nebo pro zprávu auditora. Tato sdělení zahrnují zvážení toho, zda záležitost je či není vyřešena a její význam,
 - očekávaná modifikace zprávy auditora,
 - další záležitosti vyžadující pozornost těch, kdo jsou pověřeni řízením, jako jsou významné slabé stránky v oblasti vnitřní kontroly, otázky týkajících se bezúhonnosti vedení a podvodu, na němž má podíl vedení, a
 - veškeré další záležitosti, na kterých se strany v rámci zakázky dohodnou.

⁶ Jasně požadavky týkající se auditorova sdělení pro bankovní dohled jsou již stanoveny v mnoha zemích buď zákonem nebo požadavkem dohledu nebo formální dohodou či protokolem. Toto je společný zájem jak auditora, tak bankovního dohledu. V zemích, kde tyto požadavky nejsou, jsou účetní orgány a orgány bankovního dohledu nuceny k tomu, aby v tomto případě zvážily zavedení nebo podporu přiměřených ustanovení.

54. V řadě zemí auditor provádí konkrétní úkoly nebo vydává speciální zprávy v souladu se statutem nebo na žádost bankovního dohledu s cílem asistovat mu při plnění jeho funkce. Tyto povinnosti mohou zahrnovat podávání zpráv o tom, zda:
- byly splněny podmínky udělení licence,
 - systémy vedení účetnictví a dalších záznamů a vnitřních kontrolních systémů jsou přiměřené,
 - metoda použitá bankou při přípravě zpráv pro bankovní dohled je přiměřená a informace obsažené v těchto zprávách, které mohou zahrnovat specifické ukazatele poměru aktiv vůči pasivům a další omezitelné požadavky, jsou přesné,
 - organizace přiměřeným způsobem vychází z kritérií poskytovaných orgánem dohledu,
 - zákony a předpisy jsou dodržovány, a
 - jsou dodržovány přiměřené účetní zásady.
55. Bankovní dohled a interní i externí auditoři spolu navzájem spolupracují s cílem zefektivnit své příspěvky do procesu dohledu a učinit proces účinnějším. Spolupráce optimalizuje dohled, přičemž umožňuje jednotlivým stranám soustředit se na plnění svých vlastních povinností. V některých zemích může být spolupráce založena na pravidelných setkáních dohledu s externími a interními auditory.

Další požadavky na rozšíření úlohy auditora jako doplňku k činnosti bankovního dohledu

56. Požadavek dohledu vznesený na externího auditora, aby asistoval při specifických úkolech dohledu, by měl být proveden v kontextu dobře definovaného rámce, který je zakotven v příslušném zákoně nebo smluvní dohodě mezi bankou a dohledem. Tyto požadavky mohou být v některých případech předmětem samostatné zakázky. V této situaci by měla být stanovena následující kritéria:
57. Za prvé, primární odpovědnost za dodání úplných a správných informací bankovnímu dohledu vždy spočívá na vedení banky. Úkolem externího auditora je podat hlášení o těchto informacích nebo uplatnění konkrétních postupů. Proto auditor nepřijímá žádné z povinností bankovního dohledu, ale poskytnutím tohoto hlášení umožní dohledu dojít k závěrům o bance efektivnějším způsobem.
58. Za druhé, je nutno ochránit běžný vztah mezi externím auditorem a auditovanou bankou. Pokud neexistují žádné jiné statutární požadavky nebo smluvní dohody, které by upravovaly práci externího auditora, veškeré toky informací mezi bankovním dohledem a auditorem musí až na výjimky obvykle probíhat prostřednictvím banky. Bankovní dohled tudíž požádá banku o obstarání informací, které požaduje od auditora, a tyto informace jsou pak prostřednictvím banky předány bankovnímu dohledu. Jakýchkoliv jednání mezi auditory a bankovním dohledem se účastní zástupci banky, kromě případů uvedených v odstavcích 51 a 52 výše, a vyžaduje se souhlas banky ještě před tím, než auditor předá kopie sdělení a jiných zpráv určených vedení bankovnímu dohledu⁷.

⁷ Mnoho bank poskytuje kopie sdělení auditora vedení a jiných speciálních zpráv přímo bankovnímu dohledu.

59. Za třetí, před uzavřením jakékoliv dohody s bankovním dohledem by měl auditor zvážit, zda nemůže dojít ke konfliktu zájmů. Pokud ano, pak k uspokojivému řešení musí dojít před zahájením prací, obvykle stačí získat předchozí souhlas vedení banky s provedením zakázky.
60. Za čtvrté, požadavky bankovního dohledu musí být přesně a jasně definované ve vztahu k požadovaným informacím. To znamená, že bankovní dohled musí pokud možno podrobně popsat standardy, podle kterých se může poměřovat výkonnost banky, aby pak auditor mohl konstatovat, zda jim bylo vyhověno či nikoliv. Pokud jsou požadovány např. informace o kvalitě úvěrů, musí bankovní dohled specifikovat kritéria, která se mají použít při klasifikaci přezkušovaných úvěrů podle kategorií rizika. Obdobně tam, kde je to možné, musí bankovní dohled a auditori dosáhnout shody v názoru na pojetí toho, co je významné.
61. Za páté, úkoly, o jejichž splnění je externí auditor požádán bankovním dohledem, nesmí přesahovat jeho technické i odborné možnosti. Auditor může být kupříkladu požádán o zhodnocení rozsahu úvěrové angažovanosti vůči konkrétnímu vypůjčovateli nebo státu. Nicméně bez jasných a konkrétních pokynů však auditor nebude schopen posoudit, zda konkrétní angažovanosti jsou nepřiměřeně vysoké. Kromě toho jsou audity prováděny po určitých časových úsecích a nikoliv průběžně, takže kupříkladu nelze přiměřeně očekávat od auditora, aby kromě práce nezbytné k provedení auditu provedl též celkové zhodnocení vnitřní kontroly nebo aby sledoval, zda banka plní veškerá pravidla dohledu kromě případu, kdy se jedná o průběžný pracovní program po určité časové období.
62. Za šesté, auditorovo plnění úkolu pro bankovní dohled musí mít racionální základ. To znamená, že tento úkol musí být, až na zvláštní případy, doplňkem běžné auditorské činnosti a jeho provedení musí být úspornější nebo rychlejší, než kdyby úkol plnil bankovní dohled sám, a to buď z důvodu auditorových specializovaných dovedností nebo proto, že se tímto způsobem zajistí, že nedojde k duplicitní práci.
63. Nakonec pak je nutné zajistit jisté aspekty důvěrnosti informací, především pokud jde o důvěrnost informací, které auditor získal při svých profesionálních kontaktech s jinými klienty, na jejichž auditu se podílel, a které nemá banka ani veřejnost k dispozici.
64. Způsob, kterým lze úlohu externího auditora rozšířit, závisí na povaze prostředí dohledu v daném státě. Pokud například bankovní dohled uplatňuje aktivní přístup, s častými a přísnými dohlídkami, asistence, o kterou může být auditor požádán, bude za běžných okolností minimální. Jestliže naopak existuje tradice méně přímého dohledu, primárně vycházejícího z analýzy vykazovaných informací poskytnutých vedením banky, narozdíl od informací získaných na základě dohlídky, nebo pokud zdroje dohledu jsou omezené, dohled může mít prospěch z asistence, kterou může auditor nabídnout při poskytování jistoty ohledně informací.
65. V současné době však mnoho zemí uplatňuje přístup dohledu, který obsahuje prvky jak dohlídky, tak analýzy vykazovaných informací. S tím, jak se bankovníctví rozvíjí co do složitosti, jsou dohlídky stále náročnější, pokud jde o zdroje dohledu. Mnoho orgánů dohledu, které provozují dohlídku na místě, je proto nuceno ve větší míře se spoléhat na vykazované informace a požadovat od externího auditora asistenci v těch oblastech, pro které jsou auditorovy dovednosti zejména uzpůsobeny.

66. Tam, kde se bankovní dohled dříve spoléhal výhradně na vlastní analýzu výkazů o obezřetném podnikání, nyní zjistil, že jistý stupeň prohlídky na místě je žádoucím bezpečnostním opatřením. V těchto zemích se tedy více než předtím dohled spoléhá na externí auditory, kteří jim asistují tím, že provádějí konkrétní úkoly (viz odstavec 54).
67. V těch zemích, kde jsou kontakty mezi externími auditory a bankovním dohledem dlouhodobě úzké, byla vybudována vazba vzájemné důvěry a rozsáhlá zkušenost se spoluprací umožnila každé ze stran mít prospěch z práce strany druhé. Zkušenosti v těchto zemích naznačují, že střet zájmů, který auditóři mohou v zásadě vnímat jako skutečnost bránící úzké spolupráci s dohledem, má v praxi menší význam a nepředstavuje překážku pro plodný dialog.

Potřeba pokračujícího dialogu mezi bankovním dohledem a účetní profesí

68. Jestliže bankovní dohled má mít průběžně nějaký prospěch z práce externích auditorů, dohled by měl diskutovat různé oblasti, které dohled zajímají, s účetní profesí jako celkem. Toho lze dosáhnout prostřednictvím pravidelných diskusí na národní úrovni mezi orgány dohledu a odbornými účetními orgány. Takové diskuse by mohly pokrýt oblasti vzájemného zájmu. Auditorům značně pomůže při utváření poučených úsudků, pokud mají co nejpřesnější představu o znalostech orgánů dohledu a jejich postoji ohledně těchto záležitostí. V průběhu takovýchto diskusí by měl dohled rovněž mít příležitost vyjádřit všeobecně své názory na účetní zásady a auditorské standardy a konkrétně pak na specifické auditorské postupy. Toto pomáhá zlepšit všeobecný standard auditů účetních závěrek bank. Lze doporučit, aby byly do diskusí na tato témata zapojeny oborové asociace bank, například prostřednictvím vedoucího interního auditu, s cílem zajistit, aby byly vzaty v úvahu názory všech stran.
69. Do diskuse mezi bankovním dohledem a odbornými účetními orgány by rovněž mohly být s úspěchem zahrnuty hlavní auditorské otázky a aktuální účetní problémy, jako jsou vhodné účetní metody pro nově vyvinuté instrumenty a další aspekty finanční inovace a zabezpečení. Tyto diskuse by mohly bankám pomoci při osvojení si těch nevhodnějších účetních zásad.
70. Bankovní dohled i účetní profese mají zájem na dosažení jednotnosti uplatňování příslušných účetních zásad bankami. Bankovní dohled je často schopen uplatnit významný vliv a přesvědčit díky svým regulačním pravomocím banky, aby zavedly jednotné zásady, zatímco auditóři jsou často lépe vybaveni k monitorování nebo revizi skutečného uplatňování těchto zásad. Pokračující dialog mezi orgány dohledu a profesí by tudíž mohl významně přispět k harmonizaci účetních standardů pro banky na národní úrovni.

„Tento mezinárodní auditorský pokyn pro praxi IAPS 1004 „Vzájemné vztahy mezi bankovním dohledem a externími auditory“ zveřejněný Radou pro auditorské a ujišťovací standardy (IAASB) Mezinárodní federace účetních (IFAC) v anglickém jazyce a publikovaný v příručce Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncement 2005 Edition, byl přeložen do českého jazyka Komorou auditorů České republiky v červnu 2005 a je reprodukován se souhlasem organizace IFAC v červenci 2005. S postupem překladu mezinárodních auditorských a ujišťovacích standardů byla organizace IFAC seznámena a překlad byl proveden v souladu s „Oznámením zásad překladu standardů a návodů vydaných organizací IFAC.“ Schválený text všech mezinárodních auditorských a ujišťovacích standardů je ten, který organizace IFAC publikovala v anglickém jazyce.“

Copyright © Mezinárodní federace účetních, leden 2005.

Všechna práva vyhrazena. Použití s povolením.